میزان رعایت استانداردهای بخش مدارک پزشکی بیمارستانهای شهرستان کاشان - ۱۳۸۳

مهرداد فرزندی پور[۱*]، سعید آصف زاده[۲]، رضا ربیعی[۱]

خلاصه

سابقه و هدف: امروزه بهبود عملکرد مراکز درمانی جهت افزایش کارایی و اثربخشی، یکی از اهداف مهم مراکز درمانی است. در این راستا ایجاد و پیروی از استانداردها نقش مهمی در افزایش کارایی مراکز درمانی دارد. لذا، این پژوهش به منظور تعیین میزان رعایت استانداردها در بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های شهرستان کاشان در سال ۱۳۸۳ انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی است. جامعه پژوهش، کلیه مراکز درمانی شهرستان کاشان بوده است. گردآوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌ای در چهار بخش استانداردها شامل استانداردهای خط مشی و روندکاری، تجهیزات و وسایل، موقعیت و فضای فیزیکی و نیروی انسانی به روش مشاهده مستقیم انجام و داده‌های گردآوری شده با امتیازبندی و درصدگیری از امتیازات دسته‌بندی و با توجه به امتیازات، کمتر از ۲۵ درصد خیلی ضعیف، ۲۵ تا ۵۰ درصد ضعیف و۵۰ تا ۷۵ درصد متوسط و ۷۵ درصد و بیش از آن، خوب در نظر گرفته شد و مورد تحلیل قرار گرفت.

نتایج: استانداردها به میزان ٦١ درصد در بخش مدارک پزشکی مراکز درمانی تحت پژوهش رعایت می‌شود. در بین مراکز درمانی، بیمارستان شبیه‌خوانی با ٦٠ درصد کمترین و بیمارستان اخوان با ٦٩/٨ درصد بیشترین میزان را داشته است و هر دو در حد متوسط بوده‌اند. در بین استانداردهای تحت بررسی، خط مشی و روندکاری با ۵۲ درصد، کمترین میزان را به خود اختصاص داده است. واحد آمار با ۵۳/۵ درصد کمترین میزان رعایت استانداردها و واحد کدگذاری با ٦۵/۲ درصد بیشترین میزان رعایت استانداردها را داشته است.

نتیجه‌گیری : میزان رعایت استانداردها در بخش مدارک پزشکی مراکز تحت پژوهش در حد متوسط بوده است. مهمترین عامل کاهش امتیاز استانداردها، فقدان خط مشی و روندکاری استاندارد در واحدهای بخش مدارک پزشکی بوده است. به نظر می‌رسد عدم وجود متولی خاص در این خصوص در حوزه معاونت سلامت و عدم صدور و پیگیری دستورالعمل‌های مدون و استاندارد، دلیل اصلی این نقطه ضعف باشد. لذا ایجاد ساختار تشکیلاتی در حوزه سلامت وزارت بهداشت و درمان توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: استاندارد واحد پذیرش، استاندارد واحد کدگذاری، استاندارد واحد آمار، استاندارد واحد بایگانی پزشکی، استاندارد بخش مدارک پزشکی

۱- مربی گروه مدارک پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان.

۲- دانشیار گروه بهداشت و پزشکی اجتماعی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین.

* **نویسنده مسوول:** مهرداد فرزندی‌پور.

آدرس: کاشان، کیلومتر ۵ بلوار قطب راوندی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، گروه مدارک پزشکی.

پست الکترونیک: farzandipor_M@kaums.ac.ir

تلفن: ۰۳٦۱ ۵۵۵۰۰۲۱ **دورنویس:** ۰۳٦۱ ۵۵۵۸۸۸۳

تاریخ دریافت: ۸٤/۸/۱٦ **تاریخ پذیرش نهایی:** ۸۵/۷/۲۲

مقدمه

امروزه بهبود عملکرد مراکز درمانی به منظور افزایش بهره‌وری، یکی از اهداف مهم مراکز درمانی است. بررسی بخش مدارک پزشکی برخی بیمارستان‌های کشور نشان می‌دهد که به کارگیری پرسنل کافی و متخصص، استفاده از روش‌های ذخیره و بازیابی علمی و صحیح و وجود ابزار کار و فضای فیزیکی مناسب، طبق اصول استاندارد باعث ارایه خدمات بهنگام و مطلوب‌تر در بخش مدارک پزشکی می‌شود. در اکثر بیمارستان‌های کشور، بخش مدارک پزشکی دست‌خوش اعمال سلیقه شخصی شده است که مسلما عدم رعایت استانداردها در این بخش باعث افزایش هزینه‌های غیر ضروری و کاهش بهره‌وری بهینه خواهد شد. استاندارد کردن را می‌توان در قالب یک مفهوم کلی، برقراری ضوابط و قواعد صحیح برای یکنواخت کردن امور مشابه و یکی

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-01]

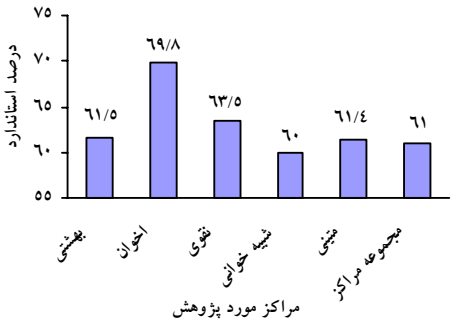
کردن مشخصات در هر روش و عملی که متضمن منابع اقتصادی، فنی و اجتماعی باشد تعریف کرد [۱]. کفایت و تناسب خدمات ارایه شده به بیمار با استفاده از مدارک پزشکی بررسی می‌شود. کارکنان بخش مدارک پزشکی با فراهم کردن اطلاعات مورد نیاز مدیران و مسوولان مراکز بهداشتی درمانی به آنان در ارزیابی کارایی و صلاحیت کارکنان کمک ارزنده‌ای مینمایند. اطلاعات مدارک پزشکی همچنان در ارزیابی کیفیت و آگاهی از میزان رعایت استانداردهای حرفه‌ای پزشکی مورد استفاده قرار می‌گیرد [۲]. رعایت اصول استاندارد یکی از ضروریات زیربنایی جهت مکانیزه نمودن بخش مدارک پزشکی می‌باشد [۱]. در تحقیقی که در بیمارستان‌های سازمان تامین اجتماعی تهران صورت گرفت میزان رعایت استانداردها طبق ملاک‌های ملی، ۵۹/۷٪ به دست آمد [۳]. همچنین در بررسی انجام شده در بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی تهران، عدم مطابقت بخش مدارک پزشکی این بیمارستان‌ها با اصول استاندارد جهانی و اصول پذیرفته شده داخلی گزارش شده است [٤]. از آنجا که استانداردها معیار معتبری هستند که جهت انجام ارزیابی مورد استفاده قرار می‌گیرند، می‌توان گفت بدون وجود استانداردها، ارزیابی امـور امکان‌پذیر نیست [۵]. ارزیابی کمک موثری به شناخت نقاط قوت و ضعف خدمات ارایه شده می‌نماید به همین دلیل لازم است در هر نظامی امکانات لازم جهت نظارت و ارزیابی صحیح وجود داشته باشد [۳]. تحقق این موارد مستلزم داشتن مدارک پزشکی استاندارد است. بنابراین اگر استانداردها، خط مشی‌ها و دستورالعمل‌های پذیرفته شده‌ای در زمینه مدارک پزشکی در سراسر کشور وجود داشته باشد و این بخش نیز موظف به رعایت آنها شود نه تنها پرسنل بخش مدارک پزشکی قادر به انجام صحیح وظایف خود می‌باشند بلکه معیاری نیز برای مقایسه کمترین میزان رعایت استانداردها را داشته است و هر دو در حد فعالیت‌ها با آنها یافت می‌شود [۱]. با توجه به موارد فوق، این تحقیق به منظور تعیین میزان رعایت استانداردها در بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های شهرستان کاشان در سال ۱۳۸۳ انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها

این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی است. جامعه پژوهش را کلیه بیمارستان‌های آموزشی درمانی، شهرستان کاشان تشکیل داده است. جهت گردآوری اطلاعات، برای هر یک از واحدهای پذیرش، کدگذاری، بایگانی و آمار بخش مدارک پزشکی مراکز درمانی، پرسشنامه‌ای در ٤ بخش شامل استانداردهای خط مشی و روند کاری، تجهیزات و وسایل، موقعیت و فضا و نیروی انسانی با استفاده از مقیاس بلی و خیر و با امتیازدهی به هر یک از سوالات طراحی شد. استانداردها و امتیازات آنها بر اساس رفرنس‌های علمی موجود و چک لیست ارزیابی مراکز درمانی مصوب وزارت بهداشت و درمان تعیین شد [۱]. مجموعا ٤ پرسشنامه شامل پرسشنامه واحد پذیرش با ۲۰ سوال بسته، واحد کدگذاری با ۱۹ سوال بسته، واحد بایگانی پزشکی با ۲۸ سوال بسته و واحد آمار با ۱۵ سوال بسته تهیه گردید، ضمنا در خصوص استانداردهای موقعیت و فضای فیزیکی واحدهای آمار مراکز درمانی، به دلیل عدم دسترسی به منابع علمی و فقدان استاندارد در این زمینه در چک لیست ارزیابی وزارت بهداشت، از آن صرفنظر گردید. گردآوری داده‌ها با مراجعه به واحدهای مذکور و به روش مشاهده مستقیم انجام شد. سپس اطلاعات گردآوری شده، جدول‌بندی شده و با توجه به حداکثر امتیاز اختصاص یافته به هر یک از واحدهای بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌ها به تفکیک استانداردهای تحت بررسی، اقدام به درصدگیری از امتیازات کسب شده گردید. با توجه به امتیازات، کمتر از ۲۵ درصد خیلی ضعیف، ۲۵ تا ۵۰ درصد ضعیف، ۵۰ تا ۷۵ درصد متوسط و ۷۵ درصد و بیش از آن خوب درنظر گرفته شد.

نتایج

یافته‌های پژوهش که در نمودار شماره ۱ آمده است رعایت استانداردها را به تفکیک بیمارستانهای تحت پژوهش نشان می‌دهد و حاکی از آن است که میزان رعایت استانداردها در بخش مدارک پزشکی، حدود ٦١ درصد و در حد متوسط است. بیمارستان اخوان با ٦٩/٨ درصد، بیشترین میزان رعایت استانداردها را داشته است و بیمارستان شبیه خوانی با ٦٠ درصد، متوسط بوده اند.

نمودار ۱- توزیع میزان رعایت استانداردهای بخش مدارک پزشکی در بیمارستان‌های شهرستان کاشان ـ سال۱۳۸۳

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-01]

یافته‌های جدول شماره ۱ حاکی از آن است که بیشترین میزان رعایت استانداردها در بیمارستان‌ها، مربوط به استاندارد تجهیزات و وسایل با ۸۳/۵٪ در حد خوب و کمترین میزان رعایت استانداردها مربوط به استاندارد خط مشی و روندکاری با ۵۲٪ در حد متوسط است. استاندارد خط مشی و روندکاری در بیمارستان اخوان با ۵۸/۷٪ (در حد متوسط) بیشتر رعایت شده است و در بیمارستان شبیه‌خوانی با ٤٦/۷٪ (در حد ضعیف) کمتر رعایت شده است. استاندارد تجهیزات و وسایل در بیمارستان شبیه‌خوانی و متینی با حدود ۸۵٪ (در حد خوب) بیشترین میزان و در بیمارستان شهید بهشتی با ۸۱/٦٪ (در حد خوب) کمترین میزان را داشته است. استاندارد موقعیت و فضا در بیمارستان نقوی و اخوان با ۸۸/۲٪ (در حد خوب) بیشترین میزان و در بیمارستان متینی با ۵۸/۸٪ (در حد متوسط) کمترین میزان را داشته است. استاندارد نیروی انسانی در بیمارستان اخوان با ۷٦/۷٪ (در حد خوب) بیشتر رعایت شده و در بیمارستان شهید بهشتی با ٦۳/٦٪ (در حد متوسط) کمتر رعایت شده است.

جدول ۱- درصد رعایت استانداردها در بیمارستان‌های شهرستان کاشان در سال ـ ۱۳۸۳

بیمارستان‌ها	درصد ستانداردها			
	خط مشی و روند کاری	تجهیزات و وسایل	موقعیت و فضا	نیروی انسانی
شهید بهشتی	۵۲/۵	۸۱/٦	۷٦/۷	٦۳/٦
نقوی	۵۲/۲	۸۲/۷	۸۸/۲	۷۵/۳
اخوان	۵۸/۷	۸۲/٤	۸۸/۲	۷٦/۷
شبیه‌خوانی	٤٦/۷	۵۸/۸	٦٤/۷	۷۵
متینی	۵۰/۷	۸۵	۵۸/۸	٦۹/۸
میانگین	۵۲	۸۳/۵	۷۵/۳	۷۲

بر اساس جدول شماره ۲، استانداردهای پذیرش در بیمارستان شهید بهشتی با ۷۳/۵٪ (در حد متوسط) بیشترین میزان را داشته و در بیمارستان متینی با ۵۸٪ (در حد متوسط) کمترین میزان را داشته است. رعایت استاندارد واحد کدگذاری بیماریها در بیمارستان شبیه‌خوانی با ۷۷/۹٪ (در حد خوب) بیشترین میزان و در بیمارستان شهید بهشتی با ۵٦/۳٪ (در حد متوسط) کمترین میزان را داشته است. استانداردهای واحد بایگانی پزشکی با ۷۵/۷٪ (در حد خوب) در بیمارستان نقوی بیشتر رعایت شده است و در بیمارستان متینی با ٦۹/۳٪ (در حد متوسط) کمتر رعایت شده است. استانداردهای واحد آمار با ۷۲/۸٪ (در حد متوسط) در بیمارستان اخوان بیشتر رعایت شده و در بیمارستان متینی با ۳۷/٦٪ (در حد ضعیف) کمتر رعایت شده است.

جدول ۲- درصد رعایت استانداردها بر حسب واحدهای بخش مدارک پزشکی در بیمارستان‌های شهرستان کاشان ـ سال ۱۳۸۳

بیمارستانها	درصد استانداردها			
	پذیرش	کدگذاری	بایگانی	آمار
شهید بهشتی	۷۳/۵	۵٦/۳	۷۲/۲	۵۰
نقوی	٦۷/۵	۵۸/۵	۷۵/۷	٤۸
اخوان	٦۲	٦۷/۲	٦٤/۸	۷۲/۸
شبیه خوانی	۵۸/٤	۷۷/۹	۷۱/۷	٦۲/۳
متینی	۵۸	۷۲/٦	٦۹/۳	۳۷/٦
میانگین	٦٤	٦۵/۲	۵۹/۱	۵۳/۵

یافته‌های پژوهش که در جدول شماره ۳ آمده است نشان می‌دهد که استاندارد خط مشی و روند کاری در واحد بایگانی پزشکی بیمارستان‌ها با ٦۰٪ (در حد متوسط) بیشتر رعایت شده است و در واحد آمار با ٤٦/۸٪ (در حد ضعیف) کمتر رعایت شده است. رعایت استاندارد تجهیزات و وسایل با ۹۳/۲٪ (در حد خوب) در واحد کدگذاری بیشترین میزان را داشته است و در واحد آمار با ۷۷/۵٪ (در حد خوب) کمترین میزان را داشته است. استاندارد موقعیت و فضای فیزیکی با ۱۰۰٪ (در حد خوب) در واحد پذیرش بیشترین میزان را داشته و با ٤٦/۷٪ (در حد ضعیف) در واحد کدگذاری بیماریها کمترین میزان را داشته است. استاندارد نیروی انسانی با ۹۰/٤٪ (در حد خوب) در واحد کدگذاری بیماریها بیشتر رعایت شده است و با ۵٦/۲٪ (در حد متوسط) در واحد بایگانی پزشکی کمتر رعایت شده است.

جدول ۳- درصد رعایت استانداردها بر حسب واحدهای بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های شهرستان کاشان ـ سال ۱۳۸۳

واحدها	درصد استانداردها			
	خط مشی و روند کاری	تجهیزات و وسایل	موقعیت و فضا	نیروی انسانی
پذیرش	۵۵/۹	۸٤/۲	۱۰۰	٦۷/۹
کدگذاری	۵۹/۸	۹۳/۲	٤٦/۷	۹۰/٤
بایگانی پزشکی	٦۰	۸۱/۸	۸۷/۵	۵٦/۲
آمار	٤٦/۸	۷۷/۵	-	٦۱/٤

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-01]

بحث

بر اساس یافته‌ها در مجموع، میزان رعایت استانداردها در بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های تحت پژوهش و استانداردهای خط مشی و روند کاری در بخش مدارک پزشکی در حد متوسط و استاندارد تجهیزات و وسایل درحد خوب بوده‌اند. مطالعه انجام شده در بیمارستان‌های آموزشی درمانی تهران نشان می‌دهد که در اکثر قریب به اتفاق موارد بخش‌های مدارک پزشکی بیمارستان‌ها، خط مشی و یا دستورالعملی مبنی بر نحوه فعالیت‌ها ندارند و شرح وظایفی نیز برای پرسنل وجود ندارد [٤]. ربیعی در سال ۱۳۸۰ در پژوهشی با عنوان ارزیابی عملکرد بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی ایران، عملکرد بخش‌های مذکور را متوسط گزارش کرده است [٦] که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارند. در مطالعه انجام شده توسط Chesser در سال ۱۹۹۷، نتایج حاصله حاکی از آن است که ارتباط معنادار آماری بین ارزیابی عملکرد کارکنان و شرح وظایف آنان وجود دارد [۷]. به نظر می‌رسد عدم وجود متولی خاص در خصوص ایجاد و اصلاح قوانین بخش مدارک پزشکی و صدور استانداردها و دستورالعمل‌های مدون جهت ارتقای فعالیت‌های این بخش در حوزه معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یکی از مهمترین دلایل عدم انطباق کامل خط مشی و روندکاری بخش مدارک پزشکی با استانداردهاست. توصیه می‌شود ضمن ایجاد تشکیلات سازمانی در حوزه وزارت بهداشت و درمان، تحت عنوان مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی و یا مدیریت مدارک پزشکی و به کارگیری نیروهای متخصص مدارک پزشکی در این حوزه و اصلاح ساختار تشکیلاتی بخش مدارک پزشکی مراکز تحت پوشش دانشگاه‌ها، در جهت تقویت فعالیت‌های این بخش و نقش آن در حوزه بهداشت و درمان، گام برداشته شود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان رعایت استانداردها در واحد پذیرش در حد متوسط بوده است (٦٤٪) و در بین استانداردهای مورد بررسی، خط مشی و روندکاری پذیرش، کمترین میزان را داشته است (۵۵/۹٪). بررسی انجام شده در کرمان حاکی از آن است که عملکرد واحد پذیرش در حد متوسط بوده است و مهمترین نواقص مشاهده شده، فرآیند پذیرش بیمار و دستورالعمل‌ها، ذکر گردیده است [۸]. همچنین بررسی دیگری در بیمارستان‌های آموزشی تخصصی دانشگاه علوم پزشکی ایران عملکرد پذیرش را در حد متوسط ارزیابی کرده است. در این بررسی، وجود دستورالعمل مدون در بخش پذیرش، کمترین میزان (۲۰٪) را داشته [٦] که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارند. یافته‌های پژوهش سال ۷۷ بیمارستان‌های تامین اجتماعی تهران نشان می‌دهد که میزان رعایت استانداردها در واحد پذیرش مراکز تحت پژوهش با ۷۳/۵ درصد درحد خوب بوده است [۵] که با یافته‌های این پژوهش همخوانی ندارد. عدم رعایت کامل استانداردهای خط مشی و روندکاری در بخش پذیرش مدارک پزشکی مراکز تحت پژوهش، مهمترین عاملی است که موجب کاهش امتیازات کسب شده این بخش شده است. بنابراین به نظر می‌رسد مدیران مراکز تامین اجتماعی نسبت به صدور خط مشی‌های استاندارد برای پذیرش اقدام نموده‌اند. ارایه مراقبت در یک مرکز درمانی، به سیاست‌ها و روش‌های صحیح پذیرش بستگی دارد [۹] و عملکرد به موقع و دقیق بیمارستان به عملکرد صحیح پذیرش بستگی دارد. کار منظم ودقیق واحد پذیرش بیمارستان اثرات مثبتی از قبیل اداره مطلوب بیمارستان دارد [۱۰]. به نظر می‌رسد وجود خط مشی و روند کاری مصوب و استاندارد، تاثیر بسزایی در عملکرد بخش پذیرش دارد و لازم است معاونت‌های درمان دانشگاه‌ها به ایجاد دستورالعمل‌های استاندارد اهمیت بیشتری دهند. تجربه نشان داده است که وظایف این بخش برای ایجاد استمرار و اطمینان باید به صورت مدون تهیه و به کارکنان رسما ابلاغ گردد [۹]. در این خصوص وجود کارشناسان با تجربه مدارک پزشکی در حوزه درمان دانشگاه‌ها و تهیه دستورالعمل‌های مدون و نظارت بر اجرای آنها پیشنهاد می‌گردد. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که میزان رعایت استانداردها در واحد کدگذاری مراکز تحت پژوهش در حد متوسط قرار دارد. موقعیت و فضای واحد کدگذاری با کمترین میزان و در حد ضعیف بوده است و خط مشی و روند کاری واحد کدگذاری در حد متوسط قرار دارد. در بررسی واحد کدگذاری بیمارستان‌های کرمان، امتیاز این واحد، ۵۵٪ و در حد متوسط گزارش شده است و عدم وجود دستورالعمل در برخی موارد، مهمترین نقص بوده است [۸]. پژوهش انجام شده در واحد کدگذاری بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی ایران، عملکرد این واحد را ٦٤/٦٪ یعنی در حد متوسط نشان داده است که برخورداری از محل مناسب و فضای کافی با ٧٤/٣٪ بیشترین میزان را داشته و دستورالعمل مدون در این بخش با ۲۰٪، کمترین میزان را داشته است [٦]. یافته‌های مذکور به استثنای فضای واحد کدگذاری بیمارستان‌های دانشگاه ایران با یافته‌های این پژوهش، همخوانی دارد. پژوهش سال ۷۷ بیمارستان‌های تامین اجتماعی نشان می‌دهد که میزان رعایت استانداردها در واحد کدگذاری، ۱۳/٤٪ بوده که در حد خیلی ضعیف می‌باشد [۵] و با یافته‌های این پژوهش همخوانی ندارد. به نظر می‌رسد اهمیت واحد کدگذاری بیماریها در بیمارستان‌های دانشگاهی به دلیل استفاده

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-01]

آموزشی و پژوهشی از اطلاعات بیماریها توسط محققین و دانشجویان رده‌های مختلف علوم پزشکی، موجب گردیده که عملکرد این واحد نسبت به مراکز غیر دانشگاهی در حد مطلوب‌تری باشد. از طرفی واحد کدگذاری مراکز درمانی کاشان نسبت به تهران از نظر موقعیت و فضا، امتیازات کمتری کسب نموده است که دلیل عمده آن احتمالا اختصاص بیشترین حجم فضای فیزیکی به بایگانی پزشکی و پذیرش بوده و مسوولین مدارک پزشکی با توجه به مشکل کمبود فضای فیزیکی مراکز درمانی کاشان به دلیل بافت قدیمی آنها، واحد کدگذاری را در اولویت قرار نداده‌اند. محل کدگذاری بهتر است نزدیک به بخش مدارک پزشکی باشد و محیطی آرام و کم رفت و آمد برای کدگذاری در نظر گرفته شود [۱۱، ۸]. با توجه به اهمیت واحد کدگذاری در طبقه بندی بیماریها برای آموزش و پژوهش، توصیه می‌شود در تجدید نظرها یا گسترش آتی فضاهای فیزیکی، این موضوع برای واحد کدگذاری در نظر گرفته شود. بر اساس یافته‌های پژوهش، میزان رعایت استانداردها در واحد بایگانی پزشکی با ۵۹/۱٪ در حد متوسط بوده است که نیروی انسانی با ۵۶/۲٪ و خط مشی و روند کاری با ٦۰٪ هر دو در حد متوسط به ترتیب، کمترین میزان را داشته‌اند. یافته‌های پژوهشی مراکز درمانی کرمان، عملکرد واحد بایگانی پزشکی بیمارستان‌های کرمان را ۵۲٪ و در حد متوسط گزارش کرده است [۸] و میزان رعایت استانداردها در بیمارستان‌های تامین اجتماعی ۵۵/۵٪ گزارش شده است [۵] که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. به نظر می‌رسد با به کارگیری نیروهای متخصص در واحد بایگانی پزشکی و صدور دستورالعمل‌های مدون، بتوان اقدام به بهبود عملکرد واحد بایگانی پزشکی کرد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان رعایت استانداردها در واحد آمار با ۵۳/۵٪، در حد متوسط بوده است که خط مشی و روند کاری با ٤٦/۸٪، با کمترین میزان در حد ضعیف بوده است. همچنین در خط مشی و روند کاری، کنترل آمار روزانه بخش‌ها با ۱۳/۵٪ در حد خیلی ضعیف و محاسبه شاخص‌های آماری با ٤۰٪ در حد ضعیف بوده‌اند و باعث کاهش امتیاز این بخش شده‌اند. پژوهش انجام شده در بیمارستان‌های آموزشی تخصصی دانشگاه علوم پزشکی ایران، حاکی از آن است که عملکرد واحد آمار با ۵۰٪، در حد متوسط بوده است که وجود دستورالعمل‌های مدون (٤۰٪) در این واحد و محاسبه شاخصهای آماری (۲۰٪) کمترین امتیاز را کسب کرده‌اند [٦]. همچنین در پژوهش درایه در بیمارستان‌های تهران واحد آمار از نظر استخراج و محاسبه شاخص‌ها [۱۲]، پژوهش سال ۱۳۷۹ کاشان، نحوه گردآوری اطلاعات آماری [۱۳] و پژوهش سال ۸۱ کاشان، میزان استفاده از شاخص‌های آماری [۱٤]، در حد متوسط بوده است که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. پژوهش انجام شده در بیمارستان‌های کرمان حاکی از آن است که عملکرد واحد آمار با ۷۳٪ امتیاز در حد خوب بوده است [۸] که با یافته‌های این پژوهش همخوانی ندارد. به نظر می‌رسد عدم کنترل و نظارت بر آمارها و علی‌رغم بهبود وضعیت محاسبه شاخص‌های آماری مراکز تحت بررسی در کاشان نسبت به گذشته، این موارد ضعف عمده واحد آمار مراکز تحت پژوهش هستند و هنوز شاخص‌های آماری به نحو مطلوب مورد استفاده قرار نمی‌گیرند و این خود موجب می‌شود که مسوولین آمار واحدها نسبت به محاسبه شاخص‌ها و کنترل و نظارت بر آمارها، قصور کنند. پیشنهاد می‌گردد ضمن ارزیابی فعالیت‌های واحدهای آمار، دستورالعمل‌های مدونی در این خصوص تهیه و بر اجرای آنها نظارت گردد.

نتیجه‌گیری

میزان رعایت استانداردها در بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های کاشان در حد متوسط می‌باشد. مهمترین عامل کاهش رعایت استانداردها، فقدان خط مشی و روندکاری استاندارد در بخش مدارک پزشکی می‌باشد. به نظر می‌رسد عدم وجود متولی خاص در حوزه معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موجب بی‌توجهی به ایجاد استانداردهای ملی در این زمینه و پیگیری و نظارت بر اجرای آنها گردیده است.

References:

[۱] حاجوی اباذر، سرباز معصومه، مرادی نسرین(مؤلفین). مدارک پزشکی (۳) و (٤). چاپ اول. تهران: نشر الکترونیکی و اطلاع‌رسانی جهان رایانه. ۱۳۸۱.

[2] Francis CM, Maria CS. Hospital Administration. 3ed, New Delhi: japee Brothers, 2000.

[۳] وطنخواه سودابه. بررسی نگرش مدیران درمان سازمان تامین اجتماعی نسبت به برخی مشکلات بیمه خدمات درمانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۷٤: ۲۵.

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-01]

٤- فشارکی محمد، حسینی فاطمه، قاضی‌سعیدی مرجان. بررسی فعالیت‌های بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران .*فصلنامه طب و تزکیه* ۱۳۸۰: شماره ٤۲: صفحه ٤۱.

۵- پورشمس محمد، آشنایی با استانداردهای ایران،ISO9001، ISO9002، سیستمهای کیفیت. تهران: ۱۳۷۵.

٦- طبیبی سیدجمال‌الدین، ربیعی رضا، صدوقی فرحناز. ارزیابی عملکرد بخش مدارک پزشکی بیمارستان‌های آموزشی تخصصی دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۸۰. *فصلنامه علمی، پژوهشی فیض* ۸۳: سال هشتم، شماره ۲۹: صفحات ٦۵-۵۸ .

7- Chesser CM. Mcclain L. Youngstorm ML. Job description and performance appraisal: Perception staff occupation therapist and their supervisors. ***J Health Care Sup*** 1997; 15: 34.

۸- آریایی منیژه. ارزیابی عملکرد بخش مدارک پزشکی بیمارستانهای آموزشی کرمان سال ۱۳۸۰. ***فصلنامه پایش*** ۱۳۸۱: سال اول، شماره چهارم: صفحات ۲۸ تا ۳۲.

۹- صدقیانی ابراهیم. سازمان و مدیریت بیمارستان. جلد اول و دوم. تهران: جهان‌رایانه . ۱۳۷۷

۱۰- باطنی محمدرضا. آموزش مدارک پزشکی. اصفهان: ***کنکاش***. ۱۳۷٤.

۱۱- احمدی مریم، صدوقی فرحناز (مؤلفین). کدگذاری بیماریها بر اساس دهمین ویرایشICD. تهران: انتشارات زرین. ۱۳۷۵.

۱۲- درایه سیمین. بررسی تطبیقی سازمان و روش‌های کار در بخش مدارک پزشکی بیمارستانهای آموزشی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۷٦: ٤۰ .

۱۳- فرزندی‌پور مهرداد، امیری میرسجاد. بررسی نحوه گردآوری اطلاعات آماری در بیمارستانهای آموزشی درمانی کاشان در سال ۱۳۷۹. ***فصلنامه علمی پژوهشی فیض*** ۱۳۸۱: سال ششم، شماره ۲۱: صفحات ۷۹ تا ۸۲ .

۱٤- فرزندی‌پور مهرداد، رنگرز جدی فاطمه، موسوی سیدغلامعباس. بررسی میزان استفاده مدیران از شاخص‌های آماری در اداره امور بیمارستان‌های شهرستان کاشان در سال ۱۳۸۱. ***فصلنامه علمی، پژوهشی فیض*** ۸۲: سال هفتم ، شماره ۲۷ : صفحه ۹۵.

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-01]